

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 71 0 P 069883 14 Rev
Banjaluka, 24.02.2016. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija: Darka Osmića, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja A.M. iz R., Republika CG, koga zastupa punomoćnik V.M., advokat iz R. i Advokatska firma S. o.d. B., advokati S.S. i A.S., protiv tužene, RS, koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, Sjedište zamjenika u Banjaluci, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 069883 13 Gž od 17.4.2014. godine, na sjednici održanoj 24.02.2016. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 069883 09 P od 14.11.2012. godine obavezana je tužena da tužitelju na ime naknade nematerijalne štete zbog neosnovanog lišenja slobode isplati iznos od 5.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, a odbijen zahtjev za naknadu nematerijalne štete zbog neopravdanog vođenja sudskog postupka.

Stavom drugim iste presude obavezana je tužena da tužitelju na ime naknade materijalne štete (izgubljene zarade) za period od 08.11.2007. do 30.4.2012. godine po osnovu glavnog duga isplati iznos od 92.530,41 KM i iznos od 39.338,66 KM, na ime zateznih kamata obračunatih na taj iznos do dana vještačenja, sa zakonskom zateznom kamatom na iznos glavnog duga od dana presuđenja do isplate, dok je odbijen zahtjev za naknadu regresa za korištenje godišnjeg odmora, kao i zahtjev kojim traži kamatu na već obračunatu kamatu.

Obavezana je tužena da tužitelju na ime kapitalizirane rente isplati iznos od 341.208,85 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, te da mu na ime naknade troškova parničnog postupka isplati iznos od 10.358,14 KM sa pripadajućom zateznom kamatom od presuđenja do isplate.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 069883 13 Gž od 17.4.2014. godine žaba tužene je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena tako što je odbijen zahtjev tužitelja da se obaveže tužena da mu isplati iznos od 92.530,41 KM na ime izgubljene zarade, za period od 08.11.2007. do 30.4.2012. godine i iznos od 39.338,66 KM, na ime obračunate zatezne kamata na ovaj iznos do dana vještačenja, te za isplatu zatezne kamate od dana presuđenja do isplate, kao i zahtjev za isplatu kapitalizirane rente u iznosu od 341.208,85 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, a tužena je obavezana da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 103,90 KM (umjesto iznosa

dosuđenog prvostepenom presudom). U ostalom dijelu (koji se odnosi na prvostepenom presudom dosuđeni iznos na ime naknade nematerijalne štete) žalba tužene je odbijena i u ovom dijelu prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 3.846,96 KM.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se odbije žalba tužene i potvrdi prvostepena presuda, ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužena predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da se obaveže tužena da mu naknadi nematerijalnu i materijalnu štetu prouzrokovanu lišenjem slobode.

Raspravljajući o stavljenim zahtjevima nižestepeni sudovi su utvrdili da je rješenjem Osnovnog suda u Sokocu od 13.9.2003. godine tužitelju određen pritvor zbog osnova sumnje da je počinio krivično djelo ugrožavanja javnog saobraćaja prilikom saobraćajne nesreće koja se desila 13.9.2003. godine. Tužitelj je u pritvoru proveo 33 dana, pa je pušten da se brani sa slobode, jer je pritvor zamijenjen jemstvom (kao mjerom obezbjeđenja njegovog prisustva na pretresima), koje je uplatio tužitelj, u iznosu od 20.000,00 KM. U krivičnom postupku tužitelj je prvostepenom presudom od 16.10.2003. godine prvobitno bio oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 2 godine i 4 mjeseca, ali je presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu od 08.11.2007. godine oslobođen od optužbe za krivično djelo koje mu je stavljeno na teret. Tužitelj je od Ministarstva ... RS tražio naknadu štete i troškova postupka ali nije došlo do vansudske nagodbe, slijedom čega je ustao tužbom, dana 24.9.2009. godine, kojom je pokrenuo ovaj spor.

Radi pravilne primjene materijalnog prava, u cilju utvrđivanja adekvatne uzročne veze između boravka tužitelja u pritvoru i nastupilih štetnih posljedica (u prvom redu oboljenja, a zatim i onih koje su uzrokovane oboljenjem - nemogućnost obavljanja dotadašnjeg posla, te posljedično tome i gubitak zarade) provedeno je vještačenje po vještaku medicinske struke dr M.M. iz čijeg nalaza i mišljenja je utvrđeno, da je tužitelj obolio za vrijeme boravka u pritvoru i da se i danas liječi od reaktivne depresije, da je oboljenje ostavilo trajne posljedice srednjeg do teškog stepena na psihi tužioca i da je ono reakcija na izuzetno tešku traumatsku situaciju (saobraćajnu nesreću u kojoj su poginula tri lica), kao i na boravak u pritvoru i tok krivičnog postupka koji je trajao četiri godine. Ovaj vještak je našla da je kod tužitelja umanjena životna aktivnost za 45% i da nije sposoban za obavljanje poslova vozača niti drugih poslova za koje se traži pojačana koncentracija, pažnja i odgovornost odnosno za poslove na kojima bi mogao ugroziti sebe i druga lica.

Tužitelj je, prema uvjerenju poslodavca, u vrijeme pritvaranja, bio zaposlen u preduzeću „Gora-Komerc“ Rožaje, koje je u vlasništvu njegove porodice, kao vozač. Prema njegovom iskazu i drugim podacima dostavljenim od poslodavca, mjesečno je zarađivao 1.000,00 do 1.500,00 EVR. Zbog oboljenja sada ne može obavljati posao vozača, nego radi na poslovima utovara i istovara robe i ostvaruje mjesečnu zaradu od oko 300,00 EVR.

Radi utvrđenja iznosa izgubljene zarade i kapitalizirane rente provedeno je vještačenje po vještaku ekonomske struke S.M., pa je tužitelj na osnovu iznosa utvrđenih vještačenjem konačno uredio tužbu stavljajući, podneskom od 17.9.2012. godine, prvi put zahtjev i za

naknadu materijalne štete u vidu izgubljene zarade, isplatom određenog novčanog iznosa za period do vještačenja i iznosa obračunatog kao kapitalizirana renta za budući period.

Na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu tužitelja u pogledu naknade nematerijalne štete zbog boravka u pritvoru u zahtijevanom iznosu od 5.000,00 KM, a odbio zahtjev za naknadu nematerijalne štete zbog vođenja krivičnog postupka, te je udovoljio i zahtjevu za naknadu materijalne štete, izgubljene zarade, za period od 08.11.2007. do 30.4.2012. godine u iznosu od 92.530,41 KM sa pripadajućom kamatom i za budući period u vidu kapitalizirane rente u iznosu od 341.208,85 KM sa pripadajućom kamatom, a odbio zahtjev za naknadu izgubljene zarade u vidu regresa, temeljeći odluku na odredbama člana 442. i 446. Zakona o krivičnom postupku ("Službeni glasnik RS", br. 100/09 u prečišćeni tekst – u daljem tekstu: ZKP), te odredbama člana 200, 188, 189, 195 i 277. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 - u daljem tekstu: ZOO).

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravni stav prvostepenog suda u pogledu naknade nematerijalne štete i u tom dijelu je odbio žalbu tužene i potvrdio prvostepenu presudu, dok je u ostalom dijelu žalbu uvažio, preinačio prvostepenu presudu i odbio zahtjev tužitelja za naknadu materijalne štete u vidu izgubljene zarade, uz obrazloženje da tužitelj provedenim dokazima nije dokazao da je tužena odgovorna za oboljenje tužitelja i gubitak mogućnosti da radi na poslovima na kojima je radio prije saobraćajne nesreće i pritvaranja i na kojima je ostvarivao veća primanja nego na poslovima koje sada obavlja.

Drugostepena odluka je pravilna.

Naknada nematerijalne štete o kojoj je, pored ostalog, riječ u ovom postupku je poseban vid štete koji je propisan odredbama ZKP, kao *lex specialis* u odnosu na druge vidove naknade štete propisane odredbama Zakona o obligacionim odnosima. Tužena za nastalu štetu odgovara bez obzira na svoju krivicu, već samo na osnovu postojanja činjenica propisanih odredbom člana 442. i člana 446. ZKP (postojanje pritvora i pravosnažne oslobađajuće presude).

Pritvor kao mjera obezbjeđenja prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog za uspješno vođenje krivičnog postupka se primjenjuje pod zakonom propisanim uslovima, koji se provjeravaju u toku krivičnog postupka. Postojanje osnovane sumnje da je određeno lice počinilo krivično djelo, kao osnovnog preduslova za određivanje pritvora, predstavlja veći stepen sumnje zasnovan na prikupljenim dokazima koji upućuju na zaključak da je izvršeno krivično djelo. Osnovana sumnja se ne može izjednačiti sa višim stepenom saznanja koji predstavlja materijalnu istinu, a što je potrebno u slučaju osuđujuće presude.

Prema tome, činjenica da je donesena pravosnažna oslobađajuća presuda, ne čini ranije doneseno rješenje o pritvoru, kao ni vođenje krivičnog postupka, nezakonitim, niti dokazuje da se radi o nepravilnom radu državnih organa, odnosno suda, kako uporno insistira tužitelj.

Zato su nižestepeni sudovi pravilno utvrdili da je tužena odgovorna za nastalu nematerijalnu štetu, ali ne zbog toga što tužitelj nije odgovoran za krivično djelo koje mu je stavljeno na teret i zbog čega je lišen slobode, ili zato što je sud nepravilno i nezakonito postupao, nego samo zato što je po rješenju suda bio lišen slobode, te što je po okončanju krivičnog postupka pravosnažno oslobođen od optužbe, čime su ostvareni uslovi za naknadu ovoga vida štete propisani citiranim odredbama ZKP.

Saglasno citiranim odredbama ZKP, tužitelj bi (nezavisno od činjenice što je pritvor bio određen iz zakonom priznatih razloga) imao pravo i na naknadu materijalne štete izražene u vidu naknade primanja za vrijeme boravka u pritvoru (33 dana) kada je objektivno, zbog lišenja slobode, bio spriječen da je ostvari, jer pritvor nije opravdan pravosnažnom osuđujućom presudom. Međutim, u smislu odredbe člana 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, do 61/13, dalje: ZPP), prema kojoj sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku, kako tužitelj izgubljena primanja za period boravka u pritvoru, konačno postavljenim tužbenim zahtjevom nije ni tražio, nema mjesta dosuđivanju izgubljene zarade za taj period.

Tužbenim zahtjevom se izgubljena zarada traži za period od 08.11.2007. do 30.4.2012. godine, u ukupnom iznosu od 92.530,41 KM i u iznosu od 341.208,85 KM u vidu kapitalizirane rente za budući period, sve sa pripadajućom zateznom kamatom.

Za ovaj vid štete tužena može odgovarati samo na osnovu opštih osnova odgovornosti o prouzrokovanju štete, propisanih odredbama člana 154. ZOO, u vezi sa članom 189. istog zakona, a ne na osnovu pomenutih odredbi ZKP. Da bi se, uopšte, moglo govoriti o odgovornosti pravnog lica (ovdje tužene) za štetu, potrebno je prethodno utvrditi da li su ispunjeni uslovi za odgovornost pravnog lica za štetu koju je njegov organ (ovdje sud) prouzrokovao trećem licu (tužitelju). Dakle potrebno je da postoji šteta, da postoji krivica, odnosno protivpravno ili nezakonito djelovanje organa pravnog lica, kao i uzročna veza između preduzete radnje i nastale štete (član 155. i 158. ZOO).

U konkretnom slučaju rješenje o određivanju pritvora je, kako je naprijed objašnjeno, zasnovano na zakonu, kao i čitav tok krivičnog postupka koji je vođen protiv tužitelja i okončan oslobađajućom presudom. Prema tome, nema protivpravnosti u radnjama koje su preduzeli organi tužene (sudovi), bez koje nema odštetne odgovornosti tužene.

Pored toga, da bi se udovoljilo zahtjevu za naknadu izgubljene zarade, pored ostalog je, kako je naprijed rečeno, bilo nužno na pouzdan način utvrditi uzročnost između navodne štete koju tužitelj trpi i njegovog boravka u pritvoru i vođenja krivičnog postupka, to jeste, da li su boravak u pritvoru i vođenje krivičnog postupka protiv tužitelja, jedini razlozi koji su doveli do štetnih posljedica, obolijevanja tužitelja i gubljenja sposobnosti da radi posao koji je ranije obavljao, ili su tome pridonijeli i neki drugi događaji koji se ne bi mogli staviti na teret tuženoj.

Iz nalaza i mišljenja vještaka psihijatra proizlazi da je bolest tužitelja (depresivni poremećaj-teška duševna bolest, koji ima karakteristike reaktivnog procesa) zbog koje ne može obavljati poslove vozača, posljedica tragedije koja se desila, pritvaranja i krivičnog gonjenja za koje smatra da nije kriv. Pri tome se ovaj vještak nije izjašnjavao u kojoj mjeri je svaki od ovih uzroka doprinio nastanku oboljenja, niti je neko od njega (pa ni tužitelj koji je predložio izvođenje ovog dokaza) tražio izjašnjenje u tom pravcu. Sam tužitelj, u razgovoru sa vještakom, svoje probleme i oboljenje veže za predmetnu saobraćajnu nesreću i njene posljedice (pogibija tri mladića) isticanjem „za mene je život gotov, teško mi je, sve su to mladi momci .... ne znam da li ću imati snage da izdržim.“

O tome kada postoji konkretna objektivna veza između štetne radnje i štete pokazuje sama priroda i sadržaj radnje koju je preduzeo štetnik, kao uzroka, i vrsta nastale štete, kao posljedice te radnje. U naprijed opisanim okolnostima, uzimajući u obzir nalaz vještaka i izjavu tužitelja, te težinu posljedica predmetne saobraćajne nesreće, po prirodi stvari se nameće zaključak da je oboljenje tužitelja, u pretežnom dijelu (ako ne i u cjelini), uzrokovano

strašnim i tragičnim posljedicama saobraćajne nesreće u kojoj je učestvovao, a ne radnjama organa tužene - pritvaranjem i kasnijim vođenjem krivičnog postupka.

U svakom slučaju, kod takvog stanja stvari, suprotno navodima revidenta, nije bilo mjesta za zaključak, da je nesumnjivo dokazano postojanje uzročne veze (kao uslova da se neko lice obaveže na naknadu štete) između oboljenja tužitelja, odnosno materijalne štete čiju naknadu traži i njegovog boravka u pritvoru i vođenja krivičnog postupka, kako nalazi i drugostepeni sud, slijedom čega je pravilno odbio zahtjev tužitelja u ovom dijelu.

Naprijed izneseni razlozi ostale navode revizije čine irelevantnim za rješenje ovoga spora, zbog čega je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić